

سنجش سرمایه فکری سازمان

نویسندگان

دکتر رضا حسوی (استاد دانشگاه صنعتی مالک اشتر)

دکتر مجید رمضان (دانشیار دانشگاه صنعتی مالک اشتر)

مؤسسه آموزشی و تحقیقاتی صنایع دفاعی

کلیه حقوق محفوظ و متعلق به مؤسسه آموزشی و تحقیقاتی صنایع دفاعی است.
هر نوع تکثیر یا نشر تمام یا بخش‌های مستقلی از این کتاب، منوط به اجازه‌ی کتبی ناشر است.
نقل مطالب، منحصر با ذکر مشخصات کامل کتاب و با اشاره به نام ناشر مجاز است.

سرشناسه	: حسنی، رضا، ۱۳۳۸ -
عنوان و نام پدیدآور	: سنجش سرمایه فکری سازمان / نویسنده رضا حسنی، مجید رمضان.
مشخصات نشر	: تهران: موسسه آموزشی و تحقیقاتی صنایع دفاعی، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	: ۲۶۵ص.
شابک	: ۹۷۸۶۰۰۸۷۹۳۳۲۷ : ۲۰۰۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیبا
یادداشت	: واژه‌نامه.
داشت	: کتابنامه: ص. ۲۴۳.
موضوع	: سرمایه فکری
موضوع	: Intellectual capital:
منابع	: رمضان، مجید، ۱۳۶۰ -
مناسه افزوده	: موسسه آموزشی و تحقیقاتی صنایع دفاعی
شنا افزوده	: HD۵۳:
رده‌بندی ۲۰۰	: ۶۵۸/۴۰۳۸
رده‌بندی دیوید	: ۵۷۹۳۰۰۰
شماره کتابشناسی ملی	

عنوان کتاب: سنجش سرمایه فکری سازمان

نویسندگان: رضا حسنی، مجید رمضان

ناشر: موسسه آموزشی و تحقیقاتی صنایع دفاعی

صفحه‌آرایی: امین رمضان‌زاده

نوبت انتشار: اول - تابستان ۱۳۹۸

شمارگان: ۱۰۰۰

قیمت: ۴۰۰۰۰ تومان

آدرس انتشارات:

تهران، خیابان پاسداران، بالاتر از میدان نوین، نبش کوهستان هشتم، موسسه آموزشی و تحقیقاتی صنایع دفاعی

تلفن: ۲۲۸۰۸۷۹۲-۲۲۸۰۸۷۳۷

پیش‌گفتار

در دنیای پویا و پیچیده امروزی که تصمیم‌گیری‌ها همواره در شرایط عدم اطمینان انجام می‌شود، تنها عامل کسب مزیت رقابتی که زمینه بقا و ادامه حیات را برای سازمان‌ها فراهم می‌کند، منابع انسانی می‌باشد. اهمیت این موضوع به گونه‌ای است که به یکی از مهم‌ترین مباحث علمی و کاربردی در دانش مدیریت تبدیل شده است. با بررسی تاریخچه ورود مباحث انسانی به حوزه سازمانی، می‌توان سه مرحله اصلی را در رشد شکل‌گیری این علم موثر دانست:

در مرحله اول، پارادایم «کارگزینی و اداره امور کارکنان»^۱ بود که به نیازهای اولیه نیروی انسانی همچون نیازهای فیزیولوژی و ایمنی توجه می‌شد. در این دوره شرایط محیطی ثبات نسبتاً بالایی داشت. کارکنان با برخورداری از یک مهارت و تخصص ویژه، بیشتر زمان خود را صرف انجام وظایف شغلی یکنواخت می‌کردند. در این دوره، مزیت رقابتی اصلی، عامل فناوری بود. نیروی انسانی نیز به عنوان یک عامل تولید در نظر گرفته می‌شد.

پارادایم حاکم در مرحله دوم، مدیریت منابع انسانی بود که در آن، انسان به عنوان مکمل تولید در نظر گرفته می‌شد. در این رویکرد به نیازهای سطح بالاتر همچون نیازهای اجتماعی، اعتماد به نفس و عزت نفس کارکنان توجه بیشتری می‌شد و تلاش به پاسخگویی به تحولات محیطی از طریق آموزش، توسعه و توانمندسازی نیروی انسانی بود. نگاه به انسان نیز به عنوان یک منبع قابل جایگزین با سایر منابع بود.

سومین رویکرد در حوزه مباحث انسانی در چارچوب سازمانی را می‌توان رویکرد

1 Personnel Management

2 Human Resource Management

مدیریت سرمایه فکری¹ نامید. این رویکرد، انسان، دانش و مهارت های او را به عنوان یک سرمایه اصلی و تنها عامل کسب مزیت رقابتی پایدار می داند و نه تنها سنجش و مدیریت این سرمایه را در کانون توجه خود قرار می دهد، بلکه بر حفظ و نگهداشت آن از طریق فراهم کردن فرصت خودشکوفایی نیز تاکید دارد. در واقع، با تغییر بافت نیروی انسانی و شکل گیری طیف جدیدی از کارکنان با عنوان کارکنان دانشی و در نتیجه ایجاد سازمان های دانش بنیان و اقتصاد دانشی، ضروری است که در ترازنامه سازمان، سرمایه فکری نیز به عنوان یکی از دارائی های سازمان در نظر گرفته شود.

کتابی که در این روزها، حاصل سال ها مطالعه و تحقیقات جدی و گسترده مولفین در موضوع سرمایه فکری، باشد که با آشکار شدن نقش سرمایه فکری در روند رشد و توسعه اقتصادی و اجتماعی، می تواند به عنوان یک راهنمای عمل در سنجش، مدیریت و نگهداشت این سرمایه، مورد استفاده قرار گیرد.

مولفین

دکتر رضا حسنوی

دکتر مجید رمضان

فهرست

- ۱ فصل اول: سرمایه فکری در سازمان: مفهوم، ابعاد و خاستگاه ۱۳
- ۱-۱ تمایز بین دارایی‌های مشهود و دارایی‌های نامشهود ۱۴
- ۱-۲ دارایی‌های نامشهود و دارایی‌های فکری ۱۷
- ۱-۳ دارایی‌های فکری و دارایی‌های نامشهود: تفاوت‌های حسابداری ۱۹
- ۱-۴ دارایی‌های نامشهود قابل تشخیص و غیر قابل تشخیص ۲۰
- ۱-۵ سازمان دانش بنیان و دارایی‌های نامشهود ۲۱
- ۱-۶ سرمایه فکری ۲۳
- ۱-۷ جوامع صنعتی و جمع انشی ۲۴
- ۱-۸ تعریف سرمایه فکری ۲۶
- ۱-۹ پیشینه و خاستگاه سرمایه فکری ۲۹
- ۱-۱۰ شکل گیری جنبش سرمایه فکری ۳۶
- ۱-۱۱ طبقه بندی سرمایه فکری ۴۳
- ۱-۱۲ سرمایه انسانی ۴۹
- ۱-۱۳ سرمایه انسانی عمومی و ویژه سازمان ۵۱
- ۱-۱۴ سرمایه اجتماعی ۵۳
- ۱-۱۴-۱ تعریف سرمایه اجتماعی ۵۳
- ۱-۱۵ سرمایه اجتماعی و سازمان ۵۷
- ۱-۱۵-۱ آیا سرمایه اجتماعی واقعاً "سرمایه" است؟ ۵۸
- ۱-۱۵-۲ مزایا و مخاطرات سرمایه اجتماعی ۶۳
- ۱-۱۵-۳ مزایای حاصل از سرمایه اجتماعی ۶۳
- ۱-۱۵-۴ مخاطرات سرمایه اجتماعی ۶۸

۷۰.....	۱۶-۱ ابعاد سرمایه اجتماعی
۷۰.....	۱-۱۶-۱ بعد ساختاری سرمایه اجتماعی
۷۲.....	۱۶-۲ بعد رابطه‌ای سرمایه اجتماعی
۷۴.....	۱۶-۳ بعد شناختی سرمایه اجتماعی
۷۵.....	۱۷-۱ سرمایه مشتری
۷۹.....	۱۸-۱ سرمایه ساختاری
۸۰.....	۱۸-۱-۱ سرمایه ساختاری و فرهنگ سازمانی
۸۱.....	۱۸-۲-۱ سرمایه ساختاری
۸۵.....	۲ فصل مروری بر سنجش سرمایه‌های فکری
۸۷.....	۲-۱ مدیریت سرمایه فکری
۹۲.....	۲-۲ تاثیر مدیریت سرمایه فکری بر عملکرد سازمان
۹۴.....	۲-۳ شبکه سرمایه فکری
۱۰۳.....	۲-۴ عملیاتی کردن مفهوم مدیریت سرمایه فکری
۱۰۵.....	۲-۵ عوامل اثرگذار بر انتخاب رویکرد مدیریت سرمایه فکری
۱۰۹.....	۲-۶ ضرورت سنجش سرمایه فکری
۱۱۴.....	۲-۷ مبانی نظری سنجش سرمایه‌های فکری
۱۱۷.....	۲-۸ اهداف سنجش سرمایه فکری
۱۱۸.....	۲-۹ مزایای سنجش سرمایه فکری
۱۱۹.....	۲-۱۰ محدودیت‌های سیستم‌های سنجش موجود
۱۲۰.....	۲-۱۱ دشواری‌های سنجش سرمایه فکری
۱۲۲.....	۲-۱۲ طبقه‌بندی سیستم‌های سنجش سرمایه فکری
۱۲۹.....	۳ فصل سوم: مدل‌های سنجش سرمایه فکری

۱-۳	مدل‌های سنجش سرمایه فکری	۱۳۰
۲-۳	بررسی تجربی گوتری و پتی	۱۳۲
۳-۳	رویکرد نقشه دارایی‌های دانش	۱۳۶
۴-۳	مدل چن، ژو و کی	۱۳۹
۵-۳	روش مالی سنجش دارایی‌های نامشهود	۱۴۱
۶-۳	نوعه پابلوس	۱۴۳
۷-۳	رین لیم و دالیمور	۱۴۹
۸-۳	چارچوب اندازه‌گیری سرمایه فکری در دانشگاه ژوهانسبورگ	۱۵۷
۹-۳	ارزش افزودن به عنوان یک شاخص سرمایه فکری	۱۶۳
۱۰-۳	مقایسه مدل‌ها و روش‌های سنجش سرمایه فکری	۱۶۶
۴	فصل چهارم: سرمایه فکری، مدیریت دانش و نوآوری	۱۷۵
۱-۴	دانش	۱۷۶
۲-۴	دانش ضمنی و صریح	۱۷۸
۳-۴	اهمیت دانش برای سازمان‌ها	۱۸۰
۴-۴	دانش قابل خرید و فروش است	۱۸۱
۵-۴	مدیریت دانش	۱۸۳
۶-۴	نوآوری در سازمان‌های دانش بنیان	۱۸۷
۱-۶-۴	محیط رقابتی امروز نیازمند نوآوری مستمر است	۱۸۷
۲-۶-۴	نوآوری، نتیجه فرآیند ایجاد دانش است	۱۸۷
۳-۶-۴	می‌توان بین نوآوری تدریجی و بنیادی تفاوت قائل شد	۱۸۷
۷-۴	نوآوری دانشی	۱۸۸
۱-۷-۴	عوامل موثر بر نوآوری دانشی	۱۸۹

۴-۷-۲	روش‌های ارتقاء نوآوری در سازمان‌های دانش بنیان.....	۱۹۱
۴-۸	سرمایه فکری ثروت و دارایی جدیدی است.....	۱۹۲
۴-۹	رابطه بین یادگیری، سرمایه فکری و نوآوری (بهره‌وری دانش).....	۱۹۳
۵	فصل پنجم: مطالعه موردی: طراحی مدل سنجش سرمایه فکری در یک سازمان دانش بنیان.....	۱۹۹
۵-۱	مطراحی مدل سنجش سرمایه فکری یک سازمان دانشگاهی.....	۲۰۰
۵-۱-۱	انتخاب شاخص‌های ارزیابی سرمایه فکری.....	۲۰۰
۵-۱-۲	مطراحی مدل سنجش سرمایه فکری.....	۲۰۴
۵-۱-۳	مطراحی مدل سنجش سرمایه فکری.....	۲۰۶
	منابع و مأخذ.....	۲۲۹
	واژه‌نامه.....	۲۴۳